

Віфлеємське диво

68

Диво навч відбувається. Подорожуючи землею обітованою, я шукав його всюди. І коли наближався до потужних стін Старого міста в Єрусалимі, і коли блукав його вузькими вуличками та вертів головою, розглядаючи крамнички зі старожитностями, і в юрбах прочан, котрі брали участь у хресній ході навколо Гробу Господнього. Казали, що диво станеться завтра, коли на грішну землю спуститься вогонь, який не обпалює. Саме про це й були всі розмови. Хто зі знанням справи пояснював, як це станеться, хто ділився досвідом «спілкування» з вогняним дивом. А більшість, звісно, просто цікавилися, розпитували про нього.

Потім дорогою у Віфлеєм я весь час озирався навколо, сподіваючись в обпаленому сонцем камінні, рештках прадавніх стін і веж, у потворно товстих маслинових деревах, що намертво вросли в землю, розгледіти дивовижні реалії Палестини. На жаль, усе було буденно, просто, наче побіжно. Нібито я тут уже був, усе це бачив, давним-давно пережив і відчув. «Не блукай Єрусалимами», – радив колись мій земляк Скворода тим, хто шукає щастя. Гадаю, це стосується й тих, хто вирушає в мандри в пошуках див. Удома їх бракує, чи що?! Від чорної корівки, та біле молочко. Хіба це не чудасія?! Або ж дірки (себто чудеса) в решеті, крізь які не вискочиш?! Диво – це, як правило, раптове осяння, вибух емоцій, душевне піднесення, струс розуму. Чи потрібно це обивателю, який у мирній суєті, з оглядкою й без трепету проводить свої дні? Хіба що від нудьги нерви полоскотати. Але для цього цілком досить усіляких чвар, пересудів, пліток...

З такими думками (і з такими теж!) прохолодним і похмурым квітневим великоднім ранком я в'їхав у Віфлеєм – одне з найдавніших міст на землі, відоме ще зі старозавітних ча-

сів. Сьогодні це невелике містечко, що розповзлося зеленими палестинськими пагорбами і населення якого не сягає й тридцяти тисяч осіб. Як наш великий райцентр. Що ж, дива багато не буває. Зате біблійними старожитностями й славою місто не обділене. Саме вони щороку й приваблюють сюди тисячі прочан. У їхньому потоці я наблизився до Ясельної площі, де розташований один із найпрадавніших храмів землі обітованої – базиліка Різдва Христового. Саме тут у вертепі в яслах дві тисячі років тому з'явився на світ той, хто з'явив одного разу людям: «Я є хліб життя». Із усіх див святої землі це, мабуть, головне. Між іншим, у перекладі з івриту назва міста Бейт-Лехем означає «будинок хліба».

Дорога до храму та в його середину тут одна. Залишивши велосипед на піклування радісних бадьореньких прочан, які мирно трапезували різнобарвними яйцями в якійсь ніші просто на каменях, я став у довгу чергу, що повільно просувалася в храм. Річ у тім, що спочатку він мав три входи, але згодом два замурували, залишивши тільки один, центральний. Цей вузький прохід із низьким склепінням називають «воро-

тами смиренності». Кожний, хто жадає потрапити всередину, мусить робити це, схиливши голову. Я пірнув у чорний проріз і опинився у просторому напівтемному приміщенні. Повсюди горіли свічки, освітлюючи лики святих і пророків, зображених на мармурових колонах, що підтримують високе склепіння. Кілька років тому чимало парафіян стали свідками дивного явища: на одній із колон праворуч від іконостаса сльозоточив лик Спасителя. Декому навіть пощастило побачити, як Ісус Христос розплющує та заплющує очі.

...Гладко закругленими крутими сходами спускаємося вниз, у печеру Різдва. Це і є те місце, де сталося диво: дівка Марія народила божественну дитину. За переказом, про що не втомлюються розповідати різними мовами балакучі гіді, до місця народження спочатку прибули місцеві пастухи, а потім волхви – східні мудреці та чарівники, аби поклонитися диву. Про нього їх сповістила дороговказна Віфлеємська зірка, яка й стала згодом символом народження Спасителя людства. На ймовірному місці народження Христа спочатку зробили заглибину, викладену мармуром, а 1717 року ченці-францисканці позначили святе місце срібною зірковою фігурою з написом латиною: «Тут Діва Марія народила Ісуса Христа». Зірка має чотирнадцять променів, за кількістю зупинок на останньому шляху Ісуса Христа до місця страти на Голгофі в Єрусалимі. Стверджують, що відбите світло Віфлеємської зірки можна побачити, якщо довго дивитися в гліб колодязя, розташованого на території храму.

...У невеликому прямокутному напівтемному гrotті не проштовхнутися. Тихий говір, наче шелест утомлених після бурі хвиль. У темних очах святих, чий портрети розвішані на стінах, і в зіницях прагнучого дива люду мерехтять відблиски від лампад і свічок. Ліворуч у ніші під вітарем у мармурову підлогу вмонтована зіркова фігу-





ра, освітлена п'ятнадцятьма лампадами. Дочекавшись своєї черги, я рачки (в іншій позі це зробити неможливо) підповз до ніші під вівтарем і торкнувся долонею холодних зіркових променів. Що відчув у цей момент? Я досяг мети – доторкнувся до дива, якого прагнув. Моя «чудесна» місія завершилася. Час уже вибиратися з підземелля нагору, до сонця. Адже під ним мала ще продовжитися моя подорож.

Нерідко ми жадаємо дива, щоб відійти від осоружної, у дрібязках визначеної дійсності. Найчастіше диво потрібно нам як свято, карнавал, шоу. Нехай навіть це прикрашена дійсність, звична реальність у нереальних одяжинах, за казку прийнята драма. Аби лише було видовишно, захоплювало увагу, створювало настрої, змушувало грати кров. У великодні дні і в Єрусалимі, і у Віфлеємі видовищ вистачало. Палахотали вогнями пучки свічок, майоріли прапори й тріпотіли прапорці, дзвеніли дзвони, гриміли труби (ієрихонські в тому числі), дівчата роздавали перехожим різнобарвні яйця, дами різного віку обдаровували квітами, над головами гойдалися великі хрести, що їх ледве втримували ченці, бабусі сміялися й задержували притоптували, стукаючи ціпками по асфальту, діти підстрибували на плечах у дорослих. Інакше кажучи, «свето-представление». Усім весело, нікому не нудно. Кому на втіху, кому на диво.

...По обіді раптом різко похолодало. Я відчував, навіть напевне знав, що це станеться – прогноз був невтішний. Однак не гадав, що тут, у субтропіках, тим паче на Великдень доведеться одягнути геть усі теплі речі, які були в рюкзаку. Тривожне сіре небо, забите метушливими хмарами, не залишало надії на швидке покращання погоди. А найнеприємніше те, що не можна було вгадати, коли північно-західний вітер раптом розпоре чергову хмару й вона проллється липкою вологою. Дощ був несподіваний, щоправда, короткий, однак доволі сильний. Принаймні його вистачило, щоб змокнути до рубчика. У подорожі це мене зазвичай не лякало. Якщо поблизу не було якогось укриття, у крайньому разі хисткого даху, я швидко розпинав намет, накривав його плівкою й спокійно перечікував у спальнику негоду. А тут, у місті, подітися нікуди. Одне слово, «когда худо, не спасает и попо-

вское чудо». Щоправда, ледь жевріла звична надія мандрівника: усе якось, у дивовижний або ж звичайний практичний спосіб, обов'язково владнається.

Народ, «посмакувавши» диво зі шеста вогню (його можна було споглядати на великому екрані, встановленому на площі), почав розходитися по домівках, келіях, готельних номерах. Деякі, щоправда, не поспішали. У рестораниках і барах, котрі оточували Ясельну площу, було тепло й затишно. Можна за філіжанкою кави хоч цілий день спостерігати, як за склом періщить холодний дощ. Та, на жаль, цей «цивільний» комфорт не для мене. Бо я вже зморився від споглядання чудес святої землі, але, як і раніше, жадав пригод. Отож і кружляв площею, вишуковуючи під арками та сходами бодай якийсь рятівний закуток. І раптом над однією з кав'ярень побачив знайомі кольори. Просто над входом висів синьо-жовтий український прапор. Я під'їхав і вказав на нього палестинцям, які сиділи за столиком. Дужий бородань натхненно посмоктавав кальян – так, наче грав на кларнеті. Відірвавшись від «інструмента», він запитав: «А ти що з України?». Так тут говорять: «Україна», «Русія». Назви рідних земель, які траплялися лише на сторінках підручників історії, раптом тут, на Сході, оживляля ту далеку, часто не досяжну навіть уявою старовину, наповнювали її цілком зримим і, головне, чуттєвим змістом.

Палестинець широко всміхнувся, потім владним жестом зупинив своїх галасливих товаришів і сказав: «Доб-

ре. У мене дружина українка. Даринка з Коломиї. Хочеш із нею поговорити?». Не чекаючи на мою згоду (та й хіба може бути відмова?!), бородань набрав номер і майже одразу передав мені мобільник. Коломийська Даринка відгукнулася співучою українською говіркою. Доки ми спілкувалися (тривало це хвилин п'ять), я встигнув забути про дощ і холод. Передчуття чудового перелому долі змінювало мій настрій і підбадьорювало.

Микаель, так звали палестинця, виявився власником не тільки кав'ярні, а й готелю. Цілу добу одностійний сто-доларовий (це майже половина вартості зворотного авіаквитка) номер був у моєму розпорядженні. Віфлеємське диво з'явилося мені в образі бородатого палестинця, дружиною котрого виявилася моя землячка. Коли за годину я дістався готелю, як і раніше, лив дощ. Примкнувши велосипед до якогось екзотичного деревця у внутрішньому дворіку, я піднявся в номер і за кілька хвилин опинився під теплими струментами душі. Цієї миті я думав... Утім, жодних думок не було. Було відчуття райської реальності (або нереальності?), в яку я поринув подумки й душевно. Це маленька пригода – ще один привід переконатися: із благоденства та затишку не виникає нічого незвичайного й дивного. Сите черво на-вряд чимось здивуєш, по ньому – хоч обухом. Лише в азарті пошуку, у творчому пориві, на життєвому зламі відбуваються різні дивовижні речі. Дорога азартна й «вибухонебезпечна» пригодами, сповнена несподіванок і авральних ситуацій, що дарують дива.

...Увечері дощ припинився. Я пішов прогулятися містом. Знайоמוю, свіжою та чистою після дощу дорогою Зірки швидко дістався площі. Навкнула кішка в підворітті. Проторохотіла бічною вуличкою, що різко спадала вниз, порожня консервна бляшанка. Вітер нахилив щит, який мирно вдаряв об кут будинку. Я подивився вгору. Над вежею спалахнула велика зірка. Віфлеємське диво (хай навіть і створене людьми) сталося. Поруч на чорному небі засяяла маленька зірочка. «Я є шлях, істина і життя». Голос міг пролунати звідки завгодно. Диво все ще тривало...

Фото автора.

